

AAN DE SLAG IN HET HOGER BEROEPSONDERWIJS

De praktijkgids voor startende docenten

Alard Joosten, Bart Lammers

Boom

Met onderstaande unieke activeringscode krijg je via **www.boomdocent.nl** toegang tot het online boek. Deze code is persoonsgebonden en gekoppeld aan deze editie. Na activering van de code is de online omgeving twee jaar toegankelijk. De code kan tot zes maanden na het verschijnen van een volgende editie geactiveerd worden. De code is eenmalig te gebruiken.

Omslagontwerp: Haagsblauw, Den Haag

© 2026 Alard Joosten, Bart Lammers | Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Auteursrecht ten aanzien van tekst- en datamining en machinelearning is nadrukkelijk voorbehouden.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher. No part of this publication may be reproduced in the context of text and data mining, machine learning or for any other purpose which is not expressly permitted by law without permission of Boom Uitgevers.

ISBN 9789024475056

NUR 841

www.boomdocent.nl

www.boom.nl/hogeronderwijs

Inhoud

Voorwoord	6
Vooraf	7
1 Welkom in het beroep van docent	11
1.1 Inleiding	11
1.2 Wat zijn jouw motieven?	12
1.3 Wie zijn jouw voorbeelden?	15
1.4 Lesgeven en de behoeften van studenten	15
1.5 Wat is leren en hoe kun je hier effectief aan bijdragen?	17
1.6 Welke kennis en vaardigheden heb je nodig?	19
1.7 Wil je meer weten?	21
2 Jouw studenten begrijpen	23
2.1 Inleiding	23
2.2 Waarin verschillen studenten?	24
2.3 Verschil in studentenpopulaties	25
2.4 Kenmerken van voltijd bachelorstudenten	27
2.5 Generatie Z	28
2.6 Verschil in leerkenmerken	32
2.7 Verschil in motivatie	35
2.8 Wil je meer weten?	38
3 Zo ontwerp je een werkcollege	41
3.1 Inleiding	41
3.2 Leerdoelen van een college	42
3.3 Constructive alignment	45
3.4 Inhoud van een college	47
3.5 Blended mix van leeractiviteiten	50
3.6 Structuur van een college	51
3.7 Wil je meer weten?	52
4 Zo voer je een werkcollege uit	55
4.1 Inleiding	55

4.2	Zo bereid je voor	56
4.3	Gastheerschap	57
4.4	Zo onthoud je de namen	58
4.5	Zo start je een college: contact, contract en actie (CCA)	59
4.6	Zo sluit je aan bij de voorkennis	64
4.7	Zo geef je een heldere uitleg	65
4.8	Zo instrueer je een opdracht	66
4.9	Zo bespreek je een opdracht na	68
4.10	Zo sluit je een college af	69
4.11	Pas op met PowerPoint	70
4.12	Zo zet je studenten écht aan het werk	71
4.13	Wil je meer weten?	72
5	Zo toets en beoordeel je en geef je feedback	75
5.1	Inleiding	75
5.2	De functie van toetsen	76
5.3	Toetsvormen	77
5.4	Hoe beoordeel je?	78
5.5	Wat doe je na je beoordeling?	81
5.6	Wat is programmatisch toetsen?	82
5.7	Zo geef je effectieve feedback	83
5.8	Wil je meer weten?	86
6	Zo pak je lastige situaties slim aan	89
6.1	Inleiding	89
6.2	Studenten hebben zich niet voorbereid	90
6.3	Studenten komen te laat	92
6.4	Er komen weinig studenten	94
6.5	Studenten vertonen storend gedrag	96
6.6	Studenten reageren niet of nauwelijks	97
6.7	Studenten 'liften mee' in groepen	98
6.8	De aansluiting met de studenten en hun belevingswereld lukt niet	100
6.9	Vastlopen tijdens je uitleg	102
6.10	Onenigheid met een collega over een beoordeling	102
6.11	Negatieve beoordelingen door studenten	103
6.12	Vastlopen in procedures of het gebruik van systemen	104
6.13	Te weinig tijd voor al je taken	104
6.14	Wil je meer weten?	106
7	Jouw hogeschool en opleidingsteam	109
7.1	Inleiding	109
7.2	Jouw hogeschool	110

7.3	Opleidingsteam	114
7.4	Commissies	116
7.5	Faciliteiten en contactpersonen ter ondersteuning van studenten	118
7.6	Ondersteunende faciliteiten en contactpersonen voor jou	119
7.7	Wil je meer weten?	121
8	Jouw rollen	123
8.1	Inleiding	123
8.2	Docent	124
8.3	Studieloopbaanbegeleider	125
8.4	Leerteambegleider	126
8.5	Stage- of afstudeerbegeleider	127
8.6	Onderzoeker	129
8.7	Coördinator	129
8.8	Hoeveel rollen voor jou?	130
8.9	Als je nog niet klaar bent voor een rol erbij	130
8.10	Wil je meer weten?	131
9	Jouw inwerkprogramma	135
9.1	Inleiding	135
9.2	Inductieprogramma's	136
9.3	Inductie-activiteiten	137
9.4	Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB)	142
9.5	Wil je meer weten?	144
10	Jouw ontwikkeling	147
10.1	Inleiding	147
10.2	Beginnend docentschap	148
10.3	Een onvermijdelijke dip?	151
10.4	Jouw professionele ontwikkeling	153
10.5	Jezelf doelen stellen	154
10.6	Jouw successpiraal	156
10.7	Wil je meer weten?	157
	Literatuur	158
	Dankwoord	161
	Over de auteurs	162
	Index	163

Voorwoord

Het vak van hbo-docent is voor een startende docent nieuw en spannend. Je brengt kennis, ervaring en vaak een enorme drive mee vanuit een ander vakgebied, maar ontdekt ook al snel hoeveel erbij komt kijken om een goede hbo-docent te zijn. Veel startende docenten merken vanaf de eerste dag dat ze in het diepe zijn gegooid. Ondanks de begeleiding die hogescholen bieden, voelt dit regelmatig intens en overweldigend. Werken als docent in het hbo is prachtig en geeft veel voldoening, maar het is vaak een uitdaging om het hoofd boven water te houden.

Bij Zestor, het arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor het hbo, is de startende docent daarom een belangrijk thema. Met verschillende initiatieven zoals onderzoek en pilots binnen hogescholen, richten wij ons specifiek op jouw positie, begeleiding en professionele ontwikkeling tijdens wat we de inductieperiode noemen. Ons doel is om jou als starter goed in het zadel te helpen en voor jou een stevig fundament te leggen voor een duurzame en plezierige loopbaan in het hbo. Daar is iedereen binnen de hogeschool bij gebaat. En niet in de laatste plaats de student.

De uitdagingen, knelpunten en vragen van beginnende hbo-docenten die in dit boek zijn beschreven, zijn herkenbaar en uit het leven gegrepen. De auteurs schetsen een beeld van het werk in een hogeschool dat ons in alle opzichten bekend voorkomt en ongetwijfeld veel herkenning oproept bij startende docenten. Het boek laat de vele facetten van het vak zien: de rijkdom ervan, maar ook de lastige situaties waarmee je soms te maken krijgt. Het nodigt uit tot reflectie, helpt bij het oefenen met het voorbereiden en verzorgen van onderwijs en stimuleert het voeren van goede gesprekken met begeleiders, leidinggevenden en collega's. Daarnaast biedt het je praktische tips die direct toepasbaar zijn in de dagelijkse praktijk.

Zestor ondersteunt de missie van de auteurs volledig om docenten steun in de rug te bieden bij het zetten van de eerste stappen in hun nieuwe loopbaan in het hbo. We wensen je als startende docent veel plezier bij het lezen van dit boek.

Jurre Valk

Senior projectleider Zestor, het arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor het hbo

Vooraf

Ben jij recent gestart als docent in het hoger beroepsonderwijs (hbo) of denk je erover deze stap te zetten? En heb je tot nu toe weinig of geen ervaring met lesgeven? Dan is dit boek precies wat je nodig hebt.

Dit boek is bedoeld voor startende docenten en helpt je op weg tijdens je eerste jaren als docent. In de cao voor het hbo ben je een startende docent gedurende de eerste drie jaar van je aanstelling. In deze drie jaar ontwikkel je jezelf tot een vakbekwame docent. Dit boek is een soort vriend tijdens dit leerproces. Iemand waar je bij te rade kunt gaan en op wie je terug kunt vallen. Het boek bevat veel praktische informatie en tips die je niet in theorieboeken vindt. Je ontdekt onder meer wie je studenten zijn, hoe je goed lesgeeft, hoe een hogeschool werkt en wat een inwerkprogramma inhoudt.

We geven je een realistisch beeld van wat je kunt verwachten in de wereld van het hbo en we willen je graag ondersteunen bij jouw eerste stappen in deze wereld waarin je je hopelijk snel thuisvoelt.

Opzet van dit boek

We beginnen in hoofdstuk 1 met jouw motivatie om docent te worden en met wat werken als hbo-docent van je vraagt. Je wilt door jouw lessen bijdragen aan het leren van studenten, maar daarvoor is het belangrijk dat je weet wie je studenten zijn (hoofdstuk 2). In drie opeenvolgende hoofdstukken bekijken we hoe jij de belangrijkste docenttaken zo goed mogelijk op studenten kunt afstemmen: het ontwerpen van lessen (hoofdstuk 3), het geven van lessen (hoofdstuk 4) en het toetsen, beoordelen en geven van feedback (hoofdstuk 5). Tijdens het werk krijg je onvermijdelijk te maken met moeilijke situaties. In hoofdstuk 6 bespreken we deze uitdagingen en hoe je daar slim mee omgaat. Vervolgens beschrijven we de omgeving van de hogeschool en het opleidingsteam waar je gaat werken (hoofdstuk 7), waarna we stil staan bij andere rollen die je als docent kunt vervullen naast het lesgeven (hoofdstuk 8). In hoofdstuk 9 bespreken we het inwerkprogramma en de activiteiten die jou daarbij kunnen ondersteunen. In het slothoofdstuk leggen we de focus op jouw persoonlijke ontwikkeling als docent, want met je nieuwe baan start je ook een nieuw loopbaantraject.

We willen je met dit boek een praktische handleiding bieden. Dit betekent dat dit geen wetenschappelijk boek is en dat we de literatuurverwijzingen met opzet beperkt hebben gehouden. Aan het einde van ieder hoofdstuk geven we je wel een aantal referenties waar je kunt kijken om je verder te verdiepen in een aantal onderwerpen. De volledige bronnenlijst vind je achterin.

Je vindt regelmatig uitspraken van mensen die ervaring hebben met startende docenten. Soms zijn dit citaten van docenten zelf, soms van leidinggevenden of docentopleiders. De uitspraken komen uit interviews die wij in het kader van dit boek met een aantal ervaringsdeskundigen hebben gehouden. De citaten dienen ter onderbouwing of ter illustratie van de inhoud.

Voor de leesbaarheid hebben wij gekozen om 'hij' en 'student' te gebruiken. Je kunt daarvoor ook 'zij'/'studente' lezen of 'die'/'hen'.

We wensen je heel veel plezier, succes en voldoening in je nieuwe baan.

Alard Joosten en Bart Lammers

Welkom in het beroep van docent

1

In dit hoofdstuk lees je:

- welke drijfveren je mogelijk hebt om in het onderwijs te stappen;
- dat het belangrijk is om jouw verwachtingen helder te hebben;
- dat het belangrijk is om een rolmodel te hebben;
- welke (leer)behoeften studenten hebben;
- wat leren is;
- welke vaardigheden jij nodig hebt als docent.

1.1 Inleiding

Wat geweldig dat jij hebt gekozen voor het inspirerende en uitdagende beroep van docent. Je deelt graag je kennis en ervaring uit je vakgebied met studenten, omdat je wilt bijdragen aan hun groei tot jonge professionals. Dit ga je doen binnen een hbo-opleiding ergens op een hogeschool. We verwelkomen je graag in de wereld van het hoger beroepsonderwijs en in het beroep van docent.

Misschien word je fulltime docent, of combineer je lesgeven met je huidige baan. Je hebt nu in ieder geval nog weinig onderwijservaring. Mogelijk heb je ooit een gastcollege verzorgd en was je daar enthousiast over. Het contact met studenten trekt je aan en je hebt zin om samen met hen aan de slag te gaan.

Als beginnend docent kom je in een geheel onbekende omgeving terecht. Op een hogeschool draait het vooral om het begeleiden en opleiden van studenten. Je hebt te maken met vaste lesperiodes en vakanties, digitale systemen voor zowel het plannen van lessen als het delen van studiemateriaal, en naast het lesgeven krijg je ook andere taken en verantwoordelijkheden toegewezen.

Bob Pluijter, docent

'Ik kwam in de wonderlijke wereld van het onderwijs terecht. Totaal anders dan het vakgebied waar ik uitkom. Je komt in een onderwijs- of leeromgeving. Collega's zijn onderwijs gedreven. Ze hebben interesse in mensen, het zijn mensen-mensen. Dit betekent dat het veel gaat over psychologie, puberbreinen, groepsdynamiek, over opvoeden, over hoe moet je omgaan met...'

”

Het beroep van docent is boeiend en uitdagend. Het geeft veel voldoening wanneer studenten geboeid luisteren, vooruitgang boeken en jij bijdraagt aan hun professionele ontwikkeling. Daar haal je energie uit. Toch kom je ook uitdagingen tegen. Soms krijg je een groep niet in beweging, komen studenten te laat of ligt er een flinke stapel opdrachten om na te kijken. Tegenvallers horen er helaas ook bij. Je gaat ervaren dat docentschap vraagt om specifieke kennis en vaardigheden die je moet ontwikkelen.

In dit hoofdstuk kijken we naar jouw drijfveren om docent te worden en bespreken we welke kwaliteiten en inzet het beroep van je vraagt.

1.2 Wat zijn jouw motieven?

Jij bent natuurlijk niet de enige die als startende docent begint. Velen zijn jou al voorgedaan. En iedereen heeft zo zijn eigen redenen om deze overstap te maken.

Mogelijk lijkt het je interessant en boeiend om lessen te geven waarin je jouw vakkennis overdraagt aan jonge mensen. Of vind je het belangrijk om een beroep uit te oefenen waarmee je een bijdrage levert aan de maatschappij. Of misschien spelen andere factoren, zoals salaris, een rol? Wat is jouw drijfveer of motivatie?

”

Puck van den Hoogen, docent

‘Ik miste in mijn werk voldoening. Er waren veel belangen, er was omroep politiek, de luistercijfers waren belangrijk, ik had te maken met grote ego’s en ik dacht wat zijn we hier eigenlijk aan het doen, is dit nog wel mijn vak? Ik vond een klein onderdeel van mijn werk wel heel leuk en dat was nu juist workshops geven en stagiaires begeleiden.’

Hoewel jouw persoonlijke situatie altijd meespeelt, zijn er enkele veelvoorkomende redenen waarom mensen ervoor kiezen te beginnen als docent in het hbo. Uit een recent onderzoek van Zestor (2024) onder 374 startende docenten die maximaal drie jaar in het hbo werken, blijkt dat de belangrijkste motivatie de inhoud van het werk is (85%). Ook het maatschappelijk belang van het werk (42%), de loopbaanmogelijkheden (35%) en het salaris (33%) wegen voor mensen mee bij hun keuze voor het hbo.

”

Pim van Bokhoven, docent

‘Ik vind jonge mensen over het algemeen leuk en deze mensen helpen geeft mij voldoening. Daarbij ben ik geduldig, dus iets vaak uitleggen frustreert mij niet.’

Het is belangrijk om helder te hebben wat je beweegredenen zijn om docent te worden. Zo kun je je motieven uitspreken, deze meenemen in je sollicitatiegesprek als je nog niet gestart bent, in je voortgangsgesprekken als je wel al gestart bent, en zorgen dat de baan zo goed mogelijk aansluit bij jouw persoonlijke ambities en verwachtingen.

Nathilda de Graaf, docent

'Ik wilde graag op andere wijze mijn kennis en vaardigheden delen. Iets willen doen voor de maatschappij en jonge professionals helpen in hun ontwikkeling. En ook mijn eigen kennis in het vakgebied verder ontwikkelen.'

”

Verwachtingsmanagement

Wanneer je bewust kiest voor een overstap naar het onderwijs, wil je natuurlijk dat de nieuwe functie zo goed mogelijk aansluit bij jouw persoonlijke drijfveren. Je hoopt dan ook dat het werk als docent aan je verwachtingen voldoet en daarmee bevestigt wat je zocht bij deze carrièrewissel.

Maar wat zijn jouw beelden en verwachtingen van de onderwijspraktijk? Verwacht je dat je veel gaat lesgeven, dat je veel met collega's optrekt, dat je minder werkdruk hebt dan in je huidige werk, dat studenten gemotiveerd zijn? Jouw verwachtingen zijn vaak gebaseerd op verhalen uit de media, op ervaringen van bekenden of komen uit je eigen studententijd, maar ze kunnen afwijken van de realiteit.

Marloes Heerkens, leidinggevende

'Wat wij veel horen bij sollicitaties is: Het lijkt mij zo leuk om aan het einde of halverwege mijn carrière mijn kennis over te dragen aan de studenten. Deze mensen hebben een heel romantisch beeld van het onderwijs en stellen zich voor dat studenten aan hun lippen hangen. De werkelijkheid, vooral in de voltijd, is toch echt weerbarstiger en dan gaat het om veel meer dan alleen kennis. Je gaat gewoon een nieuw vak doen.'

”

Thierry Bonsing, docent

'Het hoger onderwijs is over het algemeen prachtig, maar overall kan het soms ook erg bureaucratisch en sloom gaan, wat betreft veranderingen en interne besluitvorming. Daarentegen gaan sommige (vaak extern afgedwongen) vernieuwingen ook weer te snel. Helaas soms inclusief het niet afwachten van het (eind)resultaat.'

”

Het beeld dat beginnende docenten hebben, blijkt vaak rooskleuriger dan de werkelijkheid. Er wordt regelmatig gedacht dat werken in het onderwijs ideaal is: studenten luisteren aandachtig, je deelt je eigen tijd in, geniet van vakanties en verdient een goed salaris. Dit klopt grotendeels, maar de realiteit is ook anders. Soms zijn studenten weinig gemotiveerd, of blijven ze weg uit je lessen. Je krijgt veel nakijkwerk en taken die soms te veel worden, terwijl je ook nog met allerlei digitale systemen moet omgaan. Bovendien staan je lessen vast in het rooster, ook als je eigenlijk wat extra tijd nodig hebt. Als jouw verwachtingen niet overeenstemmen met de werkelijkheid is dit niet alleen onprettig, maar kan het ook tot demotivatatie leiden en zelfs tot uitval.

Volgens het hiervoor genoemde onderzoek van Zestor denkt 14% van de starters erover om iets anders te gaan doen of zoekt actief naar ander werk, voornamelijk omdat ze niet tevreden zijn over de inhoud van hun werk. Deze docenten hadden blijkbaar vooraf een ander idee van wat het werk inhield dan de praktijk liet zien. Dat is jammer van alle moeite die erin is gestoken en vooral teleurstellend voor henzelf en de opleiding waar zij werkzaam zijn.

”

Karolijn Burgman, leidinggevende

‘Ik zie mensen met een ontzettende passie en motivatie. Ze kiezen heel bewust voor deze overstap. Maar ondanks dat het een bewuste keuze is, klopt het beeld dat men heeft niet altijd met de realiteit. Ja je hebt alle schoolvakanties vrij, maar docent is ook een beroep waar veel van je wordt gevraagd en het is hard werken.’

Het is dus belangrijk dat je je vooraf een realistisch beeld vormt van het docentschap, zodat je onaangename verrassingen voorkomt en jouw motivatie behouden blijft. Zowel voor jou als voor de opleiding geldt dat heldere communicatie over de dagelijkse praktijk bijdraagt aan een goede start en duurzame betrokkenheid in het onderwijs.

”

Marloes Heerkens, leidinggevende

‘Ik denk dat verwachttingsmanagement echt belangrijk is. Aan de ene kant moet een zij-instromer zich echt realiseren dat hij een nieuw vak gaat leren. Er moet bereidheid zijn voor voeten in de klei met alles wat daarbij hoort. Aan de andere kant moeten wij als opleiding ook een realistisch beeld schetsen van wat het werk inhoudt.’

Tip

Bereid je goed voor op werken in het hbo door van tevoren informatie in te winnen. Kijk op de site werkenbijhogescholen.nl. Ga in gesprek met docenten en bezoek eens een hogeschool om de sfeer te ervaren. Vraag bijvoorbeeld of je een college kunt bijwonen. Zo krijg je een actueel en realistisch beeld van wat het werk inhoudt. Ben je al gestart? Voer dan gesprekken met ervaren collega's, zodat je ontdekt wat jou te wachten staat.

1.3 Wie zijn jouw voorbeelden?

De verwachtingen die je hebt, zijn vaak gevormd door voorbeelden van docenten die je eerder bent tegengekomen. Denk bijvoorbeeld eens terug aan je favoriete docent. Bij wie voelde je je altijd prettig in de klas of van wie heb je het meeste geleerd? Misschien herinner je je een minder goede docent of een incident in de klas dat je nooit vergeten bent. Ook op je vorige werkplekken heb je vast weleens een training of opleiding gevolgd. Welke trainer sprong er voor jou uit of vond jij echt goed, en welke minder?

Rolmodel

Het is waardevol om te onderzoeken welke kwaliteiten goede docenten gemeenschappelijk hebben en welke jij prettig of belangrijk vindt. Misschien sprak hun enthousiasme je aan, legden ze duidelijk uit, waren ze eerlijk, of hadden ze juist persoonlijke aandacht voor jou of wellicht was het iets anders dat jou aansprak. Door dit gedrag te analyseren, ontdek je welke kwaliteiten jij essentieel vindt en kun je zo een eigen rolmodel creëren. Docenten verschillen natuurlijk van elkaar en jouw voorkeuren kunnen best persoonlijk zijn, maar er bestaan ook algemene docentvaardigheden die het leerproces van studenten bevorderen en daar gaan we in dit boek uitgebreid op in.

1.4 Lesgeven en de behoeften van studenten

Het begeleiden en opleiden van studenten vormt de kern van het onderwijs op een hogeschool. Als docent streef je er voortdurend naar om het leerproces van studenten optimaal te ondersteunen. Maar welke kennis en vaardigheden heb je daarvoor nodig, of met andere woorden, welke eisen stelt het docentschap aan jou?

Lesgeven is meer dan presenteren

Om les te mogen geven in het hbo heb je in de meeste gevallen een masteropleiding nodig, maar geen formele onderwijsbevoegdheid, want die ga je pas halen als je al begonnen bent. Je kunt dus direct aan de slag. Vaak breng je al ervaring mee uit je huidige werk. Je hebt bijvoorbeeld presentaties gegeven, groepen toegesproken of collega's begeleid.